

STENGÅRDSHULTS KYRKA

För kyrkorna på landsbygden innebar 1800-talet en förnyelse. Många kyrkor byggdes om, ännu fler nyuppfördes. Därför har få kyrkor tillkommit under 1900-talet på landsbygden och ofta har det då rört sig om ersättningskyrkor för äldre som eldhärjats.

Mitt i söndagsgudstjänsten i november 1907 upptäcktes att gnistor från kaminröret antänt kyrkan i Stengårdshult. Till en början koncentrerade man sig på släckningen, men när elden blev övermäktig började man i stället bära ut de inventarier som kunde räddas. Ett par timmar senare var kyrkobyggnaden en ruin.

Det var inte den första kyrkan i Småland som brann, men konsekvenserna blev särskilt förödande eftersom kyrkan var byggd helt i trä, vilket var ovanligt. När man planerade för en ny kyrka arbetade man på två fronter. Dels måste nya ritningar tas fram, dels började man samla byggnadsmaterial. Ansvaret för gestaltningen av den nya kyrkan gick till arkitekten Torben Grut i Stockholm. Grut gjorde sig samtidigt känd som arkitekten som ritade Stockholms stadion till olympiaden 1912.

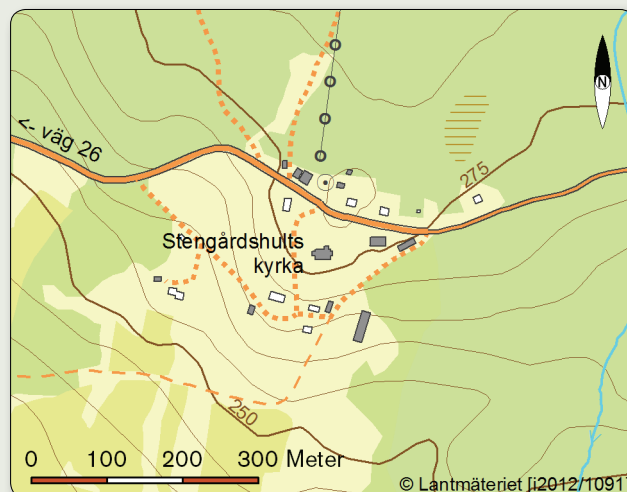
Stengrundens till den nya kyrkan byggdes 1910 och de två följande åren uppfördes resten av kyrkan samt den intilliggande klockstapeln.

Stengårdshults kyrka är utformad som en så kallad basilika. Detta innebär att den har ett högre mittparti med fönster upptill och lägre sidopartier. När kyrkan var ny hade den vit fasad och vitt dominerade även interiört. Den vita färgsättningen frångicks endast i enstaka förgyllda detaljer och i bänkarnas och dörrarnas gråblå kulör. Vid nyligen genomförda restaureringar av kyrkan har man strävat efter att återskapa den ursprungliga färgsättningen.

Arkitekten Grut var i ungdomen idrottsman och svensk mästare i tennis. Detta var väl en anledning till att han fick rita Stockholms stadion. Under sitt yrkesliv fick han rita flera andra träkyrkor i bland annat Norrland.

Stengårdshults kyrkas interiör. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 8

HITTA HIT

Kyrkan ligger öster om Nissastigen (Rv 26). Sväng österut vid Norra Unnaröds kyrkby mot Stengårdshult.

Koordinater:

N 6379510 / E 429500
(SWEREF 99 TM) // N57°
33' 9,288", E13° 49' 18,798"
(WGS84)

Stengårdshults kyrka och klockstapel. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgårdar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varieras. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

